

Ба Шурои диссертатсионии 6D.КОА-019 назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон (734025, Тоҷикистон, ш. Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 17)

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Шарипов Маҳмадкарим Маҳмадсалимович дар мавзуи «Ҷавобгарии чиноятӣ барои ришвадиҳии тиҷоратӣ тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон» барои дарёғти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 12.00.08 – Ҳуқуқи чиноятӣ ва криминология; ҳуқуқи иҷрои ҷазои чиноятӣ (илмҳои ҳуқуқшиносӣ), пешниҳод шудааст, (Душанбе, 2022. – 23 саҳ.).

Диссертатсияи Шарипов Маҳмадкарим Маҳмадсалимович ба яке аз мавзӯъҳои муҳими ҳусусияти назариявӣ ва амалидоштаи ҳуқуқи чиноятӣ баҳшида шудааст.

Ришвадиҳии тиҷоратӣ дар м. 279-и Кодекси чиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон мустаҳкам гардида, масоили татбиқи он ҷавҳари асосии автореферати диссертатсияи Шарипов Маҳмадкарим Маҳмадсалимовиҷро ташкил медиҳад. Дар замони муосир рушд ва инкишофи кафолати фаъолияти озоди иқтисодӣ, соҳибкорӣ ва баробарҳуқуқии иқтисодӣ дар қишвар ба созмон додани асосҳои иқтисодиёти миллии пешрафта мусоидат менамояд, ки ин раванд қишвари моро ба шоҳроҳи пешрафту тараққиёти соҳаҳои гуногун равона сохта, барои таъмини ҳадафҳои давлати иҷтимоӣ замина мегардад.

Аз ин рӯ, дар ҳоле, ки кафолати фаъолияти озоди иқтисодӣ суръати баланди рушдро қасб менамояд, дар ин баробар танзими қонунии он баҳри ҳифзи манфиатҳои ҷомеаву шаҳрвандон аз нигоҳи қонунӣ аҳамияти аввалиндарача дорад, то ки дар ин раванд баромадан аз ҳадди ваколатҳои пешбинигардидаи қонунгузорӣ ба амал наояд. Бинобар ин ҳам, таҳкиқи амиқи масъалаи ҷавобгарии чиноятӣ барои ришвадиҳии

тичоратӣ тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ва паҳлуҳои дигари он мубрам мебошад.

Таҳқиқоти диссертационӣ аз ихтисорот, муқаддима, ду боб, хафт зербоб, хулоса ва рӯйхати адабиёт (маъхазҳо) иборат мебошад, ки ба мақсад, вазифа ва мантиқи таҳқиқот мувофиқ мебошад.

Дар муқаддимаи диссертасияи Шарипов Маҳмадкарим Маҳмадсалимович мубрамияти мавзӯи таҳқиқот асоснок карда шуда, мақсад ва вазифаҳои таҳқиқоти диссертационӣ муайян гардида, асосҳои методологии он изҳор шуда, навғонии илмии таҳқиқот, аҳамияти назариявӣ ва амалиявии он тавсиф гардида, нуктаҳои илмии ба ҳимоя пешниҳодшаванда баён карда шудаанд. Муаллифи диссертасия дар натиҷаи таҳлили пайдарҳами мушкилоти муайян намудани проблемаҳои назариявӣ, қонунгузорӣ ва амалӣ вобаста аст, инчунин аз меъёрҳои ҳуқуқии чиноятие иборат аст, ки инкишофи қонунгузории чиноятии ҶТ оид ба ҷавобгарии чиноятӣ барои ришвадиҳии тичоратӣ, таҳлили муқоисавӣ-ҳуқуқии қонунгузории чиноятиии давлатҳои пасошуравӣ оид ба ҷавобгарии чиноятӣ барои ришвадиҳии тичоратӣ, табиити ҳуқуқи чиноятии ҷавобгарии чиноятӣ барои ришвадиҳии тичоратӣ, мафҳум ва аломатҳои ҷавобгарии чиноятӣ барои ришвадиҳии тичоратӣ, мақсади ҷавобгарии чиноятӣ барои ин чиноятро фаро мегирад ва дар ин замина, коркарди роҳҳои ҳалли мушкилоти мавҷуда дар самти такмили қонунгузории чиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад, мавриди омӯзишу баррасӣ қарор додааст.

Дар автореферат ба таври маҷмӯй муаллиф бо мақсади низомнок, пурра ва ҳамачониба таҳқиқ намудани масъалаҳои таҳлили ҳамачонибаи назариявии масъалаҳои танзими қонунгузории ришвадиҳии тичоратӣ, амалияи татбиқи меъёрҳои ҳуқуқи чиноятӣ дар пайвастагӣ ба ҷавобгарии чиноятӣ барои ришвадиҳии тичоратӣ, коркарди тавсияҳои илман асоснок ҷиҳати мукаммалнамоии қонунгузории чиноятӣ дар замони имрӯза мубрам мебошанд. Мақсади таҳқиқоти мазкур низ пеш аз ҳама, барои

муайян намудани фарқияти баҳогузории чунин навовариҳо дар қонунгузории чиноятӣ ҳам аз нигоҳи назариявӣ ва ҳам аз нигоҳи амалий ба шумор меравад, ки ҷолиби диққат мебошад.

Вобаста ба ин, навгониҳои муаллифи автoreфератро ҳамчун падидай прогресивӣ дастгирӣ бояд кард. Зоро, муаллиф дар доираи таҳқиқоти анҷомдода сари камбудиҳои м. 279 КҔ ҶТ рӯчӯъ намуда, баҳри такмил додани қонунгузории чиноятии ватанӣ камари ҳиммат бастааст.

Муаллифи автoreферат вобаста ба мушкилоти ҷойдошта пешниҳоду тақлифҳо манзур менмояд ва навгонии илми таҳқиқоти диссертационӣ дар он зоҳир мегардад, ки баъди қабули КҔ Ҷумҳурии Тоҷикистон соли 1998 рисолаи илми мазкур нахустин таҳқиқоти маҷмӯиҷе мебошад, ки ба ҷавобгарии чиноятӣ барои ришвадиҳии тиҷоратӣ дар ҶТ ба шумор баҳшида шудааст. Навгонии аз ҷониби муаллиф пешниҳодгардида мағҳум, мақсад ва моҳияти мусодираи молу мулкро ҳамчун намуди ҷазои чиноятӣ фаро гирифтааст. Пешниҳод ва хulosоҳо оид ба тағири қонунгузории чиноятии ҶТ равона гардида, мағҳум ва намудҳои бандубастшавандай ришвадиҳии тиҷоратиро дар сатҳҳои муҳталиф такмил медиҳад.

Аз ин нуқтаи назар, натиҷаҳои таҳқиқоти диссертационии Шарипов Маҳмадкарим Маҳмадсалимович илман асоснок буда, бо далелу асосҳои боварибахши назариявӣ, ҳуқуқӣ, омор ва амалияи судиву тафтишотӣ мустаҳкам шудааст.

Натиҷаҳои таҳқиқот, хulosоҳои илми ҶТ ва пешниҳодҳои муаллифи автoreферат оид ба танзими қонунгузории чиноятӣ оид ба ҷавобгарии чиноятӣ барои ришвадиҳии тиҷоратӣ, равона гардидааст.

Ҳамчунин, нуқтаҳои илми ба ҳимоя пешниҳодшаванда, мақолаҳои илми, маърузаҳо дар конференсияҳои илми-амалии ҷумҳуриявӣ ва байнамилалӣ асоснокии таҳқиқоти анҷомдодаро нишон медиҳад.

Бояд қайд намуд, ки таҳқиқоти анҷомдодаи Шарипов Маҳмадкарим Маҳмадсалимович мусбат мебошад, зоро он нахустин пажуҳиши комплексӣ ба ҷавобгарии чиноятӣ барои ришвадиҳии тиҷоратӣ дар

Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад ва барои муҳаққиқони оянда заминаҳои мусоидро дар илми ҳуқуқшиносии ҷумҳурӣ мегузорад.

Дар маҷмӯъ, бояд гуфт, ки автореферати диссертатсияи номзадии Шарипов Маҳмадкарим Маҳмадсалимович мазмуни диссертатсияро инъикос намуда, дар он масъалаҳои бамиёнгузозта аз лиҳози илмӣ пайдарпай ва асоснок матраҳ гардида, аз рӯи диди тоза ва мантиқ таҳлил гардида, сазовори баҳои мусбат аст.

Дар баробари таҳқиқоти пурра анҷомёфтаи Шарипов Маҳмадкарим Маҳмадсалимович баъзе аз камбузидҳо ҷой доранд, ки хусусияти ҷузъӣ дошта, қиммати автореферати диссертатсияро коста намегардонад.

1. Аз таҳлили автореферати мазкур бармеояд, ки зербоби яқуми боби дуюми рисолаи илмӣ объекти ришвадиҳии тичоратӣ ном дошта, дар ин зербоб муаллиф дар автореферати рисолаи илмии худ оид ба объект ва предмети ҷинояти баррасишаванда маълумоти умумӣ дода, дар охир ба сифати предмети ҷиноят қадом ашёҳои олами моддӣ баромад менамояд, нишон додааст. Аммо ба сифати объекти ҷиноят ё намудҳои он қадом муносибатҳои ҷамъиятӣ баромад менамоянд ақидаи худро пешниҳод баён накардааст (саҳ. 14-15). Бинобар ин, аз муаллиф ҳоҳиш карда мешавад, ки андешаи иловагии худро оид ба ин масъала иброз намояд.

2. Дар зербоби чорум боби дуюм муаллиф тарафи субъективии ришвадиҳии тичоратиро мавриди муҳокима қарор дода иброз медорад, ки кирдорҳои дар қисмҳои яқум ва дуюми моддаи 279 КЧҔТ ҷиноят бо қасди бевосита содир мешавад. Вале, ҷиноят бо қисмҳои сеюм ва чоруми моддаи 279 КЧҔТ бо қадом шакли қасд содир мешавад пешбинӣ накардааст (саҳ. 16-17), хуб мешуд, ки муаллиф агар дар рафти ҳимоя фикри худро оид ба масъалаи мазкур баён менамуд.

Камбузии зикршуда хусусияти бартарии илмии таҳқиқоти диссертациониро коста намекунад.

Таҳқиқоти диссертационии мазкур ба талаботҳои Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, таҳти №267 тасдиқ шудааст, ҷавобғӯ буда, муаллифи он

Шарипов Махмадкарим Махмадсалимович сазовори дарёфтаи дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 12.00.08 – Ҳуқуки чиноятӣ ва криминология; ҳуқуки ичрои ҷазои чиноятӣ (илмҳои ҳуқуқшиносӣ) мебошад.

Такриздиҳанда:

Декани факултети дипломатия ва сиёсати

Академияи идоракуни давлатии назди

Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон,

номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ, дотсент

Қодирзода Д.С.

Имзои Қодирзода Д.С. -ро тасдиқ мекунам:

Сардори раёсати кадрҳо, коргузорӣ

ва корҳои маҳсуси Академияи

идоракуни давлатии назди Президенти

Ҷумҳурии Тоҷикистон

Бобозода О.О.

«10» авгу 2022 с.